

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงที่ 1 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงที่ 1 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงที่ 1 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 286 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ไครสแควร์ (Chi-Square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Gamma) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงที่ 1 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีอายุราชการส่วนใหญ่ 7-9 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการ

ด้านความมั่นคงในการทำงาน หน่วยงานของท่านมีส่วนช่วยทำให้การดำรงชีวิตของท่านอยู่อย่างสบาย เจ้าหน้าที่ดับเพลิงผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 68.5 หน่วยงานของท่านมีเกณฑ์มาตรฐานในการเลื่อนตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวน

มากที่สุด ถึงร้อยละ 54.9 หน่วยงานของท่านเป็นที่ได้รับความสนใจของบุคคลภายนอกที่ต้องการเข้ามาทำงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 46.9

สภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความปลอดภัย หน่วยงานของท่านมีอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการทำงานอย่างเพียงพอและมีความเหมาะสมในการทำงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 52.4 ท่านมีความมั่นใจในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นในการทำงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 60.1 ท่านพอใจในสภาพของสถานที่ทำงานที่เป็นอยู่ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 59.4

ผลตอบแทนที่ยุติธรรม ท่านได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการที่เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของท่าน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 59.4 ท่านได้รับการปรับเงินเดือนหรือตำแหน่งที่ยุติธรรม เหมาะสมกับผลการทำงานของท่าน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 53.1

การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรและองค์กร หน่วยงานมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงการดำเนินงานและติดตามงานเป็นประจำ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 51.4 หน่วยงานมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรและบุคลากรกับผู้บริหารอย่างเพียงพอและเป็นอิสระ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 47.6

การมีส่วนร่วมในองค์กร ท่านมีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 43.0 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่างๆของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 44.1

5.1.3 คุณภาพชีวิตในการทำงาน

ความมีสุขภาพดี ข้าราชกรได้รับ การตรวจสุขภาพประจำปีทุกปี เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 49.0 หน่วยงานของท่านมีแผนการป้องกันความเสี่ยงหรืออันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 63.3

การมีบ้านพักอาศัยถาวร มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านพักมีสภาพคงทนถาวร เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 35.7 มีการจัดบ้านพักอาศัยสะอาดถูกสุขลักษณะ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 52.8 บ้านพักอาศัยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 49.3

การมีหนี้สินลดลง ท่านมีหนี้สินในครัวเรือนลดลงกว่าปีที่แล้ว เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 65.4 ท่านมีรายรับที่เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 65.7

สภาพครอบครัว การทำงานของท่านไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 40.6 ครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนและภูมิใจที่ประกอบอาชีพนี้ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 43.4 พอใจในความสุขของช่วงเวลาของการทำงานและ ช่วงเวลาที่ได้เป็นอิสระจากงานในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 49.3

5.2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีอายุราชการมากมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีอายุราชการน้อย

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : อายุราชการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีความมั่นคงในการทำงานสูงมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีความมั่นคงในการทำงานต่ำ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : ความมั่นคงในการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความปลอดภัยสูงมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความปลอดภัยต่ำ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : สภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมสูงมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมต่ำ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างตนเองและองค์กรที่ดีมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างตนเองและองค์กรที่ไม่ดี

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : การติดต่อสื่อสารระหว่างตนเองและองค์กรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีส่วนร่วมในองค์กรสูงมีคุณภาพชีวิตในการทำงานดีกว่าเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่มีส่วนร่วมในองค์กรต่ำ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : การมีส่วนร่วมในองค์การมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 6

ดังนั้น จึงสรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการ กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงที่ 1 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัย อายุราชการ ความมั่นคงในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การติดต่อสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

อายุราชการ ควรอบรมให้ความรู้ในด้านความก้าวหน้าในการทำงานแก่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่บรรจุใหม่ สร้างจิตสำนึกและความภูมิใจในการทำงาน สร้างความผูกพันกับองค์กร มีการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ปฏิบัติงานดี โดยให้รางวัลสูงขึ้นตามอายุราชการที่มากขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และมีความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น

ความมั่นคงในการทำงาน ควรมีการสร้างความมั่นคงในการทำงานให้สูงขึ้น โดยการสนับสนุนให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น และสามารถปรับเงินเดือนให้สูงขึ้นตามวุฒิการศึกษา เพิ่มโอกาสในความก้าวหน้าในสายงานให้มากขึ้น โดยการเพิ่มกรอบอัตราตำแหน่งให้มากขึ้นและเพิ่มโอกาสในการสอบเปลี่ยนสายงานที่สูงขึ้น ควรเพิ่มที่พักอาศัยให้มากขึ้นให้เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน และกำหนดเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่งที่ยุติธรรม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความปลอดภัย เนื่องจากสถานที่ทำงานส่วนใหญ่มีสภาพเก่า ควรปรับปรุงสถานที่ทำงานที่มีสภาพเก่าและทรุดโทรม ให้มีความแข็งแรง โดยการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ให้มีสภาพดีขึ้น ควรจัดให้มีการทำกิจกรรม 5ส ให้บ่อยขึ้น จัดให้มีบริเวณพักผ่อนและออกกำลังกาย ซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน ตลอดจนรถดับเพลิง ให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

ผลตอบแทนที่ยุติธรรม ควรเพิ่มค่าตอบแทน เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าเลี้ยงชีพ เงินโบนัสให้สูงขึ้น เพื่อรองรับกับเศรษฐกิจของประเทศที่มีค่าครองชีพสูงขึ้น และควรจัดสวัสดิการให้ดีขึ้น เช่น ที่พักอาศัยควรจัดให้มีและเพียงพอกับเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรมเนียมในการได้สิทธิในที่พักอาศัยและเงินค่าตอบแทน

การติดต่อสื่อสาร ควรจัดให้มีการประชุมให้บ่อยขึ้น เพื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงจะได้ทำความเข้าใจกับแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ควรปรับลดสายการบังคับบัญชาให้น้อยลง เพื่อเพิ่มการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ทำความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันให้ดียิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในองค์กร ควรจัดให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงมีส่วนร่วมในการทำงาน กิจกรรมต่างๆ และมีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานให้มากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเองก็ต้องเป็นผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจากประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติงานของแต่ละคนเมื่อนามาแลกเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น จะส่งผลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กับปัจจัยอื่น เช่น ภาวะผู้นำ การเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

2. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ/ศึกษารายกรณี (Case Study) ในหน่วยงานอื่น ที่มีผลการดำเนินการดีเด่นในเรื่องการสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้เห็นปัจจัยความสำเร็จ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนในการสร้างนโยบายและการปฏิบัติ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงานในหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น